

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 40.— Din, za naročnike v inozemstvu 60.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 Din za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 25 Din.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 1 Din. Inseratni davek posebej. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštnine.

Država, stradamo, zmrzujemo, in bosimo!

«Glej, pravica spi pravično spanje, zato ker je opravila svoje opravilo, kakor je bilo treba. Če bi zdajle rekli pravici: lačen sem in žejen, kaj moja postelja je trda — kaj bi odgovorila pravica? Odgovorila bi: nič me ne briga, če si lačen in žejen in tudi tvoja postelja me nič ne briga, zakaj jaz sem pravica, sama sebi mati in hči, sama svoj začetek in konec; če si kristjan, ne prerekaj se z menoj, zakaj postava je sveta kakor evangelij: kdor jo ogleduje z nezanimnim očesom, je grešnik v svojem srcu in hude kazni vreden. Kar je zapisano, to beri, pa nič ne premišluj; če je napisano, da bodi lačen in žejen, blagruj postavo ter bodi lačen in žejen; če je pa napisano, da umri od vsega hudega na tem golem kamenju, spoznaj pravico ter hvali Boga, da si jo izpolnil!»

(Ivan Cankar: Zgodba o Šimnu Sirotniku.)

Minulo je skoro leto, odkar so nam povišali zadnjikrat draginjske doklade in prepozno so prišle že tudi takrat, ker je bila dragina sorazmerno z dokladami mnogo večja.

Duhovi so se nekoliko pomirili, seveda ne za dolgo. Kmalu se je oglasil zopet ta ali oni ter povisoval naše bedno stanje in naraščajočo draginjo. Ker pa je bilo brez uspeha, so utihnili. Tolažili so se s tem, da je vlada pač pokazala dobro voljo...

Danes pa dvomimo nad to dobro voljo vlade — in po pravici. Dvomimo tudi nad dobro voljo osrednje organizacije državnih nameščencev, ki se je osnovala za to, da nas ščiti.

Zadnje mesece prošlega leta je prisilil mrz in glad ter skrb uradništvo in pričelo je opominjati vlado, da je zima tukaj, da je treba dry, tople obleke — in da ni denarja za ta potrebnejše. Udruženje državnih nameščencev je sklicalo protestni shod v Beograd ob najslabšem času, v najslabše prostore. Vodstvo te organizacije je pokazalo svojo nezmožnost — uspeh shoda je jasno dokazal! Nedavno so bili sklicani protestni shodi uradništva do vseh okrajev in obenem zo-

pet preklicani, — baje, ker je vlada nekaj obljubila; še enkrat baje! Pri tem je ostalo. Vse miruje. In kdo je kriv!? Ali ne dela organizacija uradništva nič? Ker se ni čulo, da dobimo 13. plačo in višjih doklad smo vsi pričakovali, da se protestni shodi uradništva zopet skličejo. Zastonj! Nehote se nam vsiljuje misel, da se poslužuje vlada umazanih sredstev, da omamlja voditelje osrednje organizacije z obljubami, nad katerih izvršitvijo pa zelo dvomimo. Zakaj se ne zganemo! Zakaj molčimo! Ali smo res že tako lačni in obnemogli, da nimamo moči napraviti primernih korakov v našo obrambo?

Boi za obstanek vlada danes bolj kakor vsikdar preje, umazan boi za obstanek, za krajcar, da si ga priborimo ter rešimo sebe in družino pred pogibeljo.

Ne bom popisoval današnje draginje — vsi jo občutimo že davno na nas samih ter se božimo misliti na bodočnost. Hočem pa opozoriti na to, kaj se godi v vladi.

Ko je narodna skupščina še delovala, so bile dan na dan vladne krize. Razprli so se pa so nekateri rekli: mi se nočemo več z vani igrati — in kriza je bila gotova. Ali pa smo bedni čakali na delo ministrov, ki so se polnih trebuhov norčevali iz nas.

Težko smo čakali na sprejete uradniške pragmatike. Bližala se je sprejetju — pa glej! kakor nalašč so razbili narodno skupščino. Zbogom pragmatika za eno za dve leti! Da bo preje sprejeta — ke, kako, ko se bodo pa gospodje najprvo malo bili za osebe in stranke, potem napravili dobro situacijo sebi in še ožjim znancem — seveda na naše stroške — potem šele bodo pričeli delo, če namreč ne bodo preje odšli.

Mi pa naj učimo, da bomo spoštovali postavlo, ki jo niti vlada sama ne upošteva. Gospodje — preokrutna je ta šala, mi ne moremo več vzdrževati.

Treba je vzeti v roko metlo in pomesti brez pardona, ne oziraje se na to ali ono stranko, kajti pri vsaki stranki so požrešni volkovi. Gledati moramo le, da naipožrešnejše ne preje pomedemo!

Vsak človek ima pravico do obstanka, ne samo kapitalisti in zato naj se varujejo, da ne bomo še bolj lačni.

Tov. Hren je konstatiral, da kljub današnjim razmeram učiteljstvo še vedno prednjači pri delu za narod — v korist in čast lenuhov — in res je tako! Čuditi se je temu. Če pa pomislimo, da more biti je oni učitelj, ki je vztrajen idealist, se nam ne zdi to več čudno. Vraša mo se pa le, koliko časa bomo še idealisti. Mnogi so že izpustili zaupanje v vlado in v šoli delajo le zato, ker verujejo v pravico človeštva — gorje pa nam vsem, če bomo primorani delati le za edini ideal, ki nam je še preostal — za polu želedec!

Od nekaj je že bil učitelj pastorek, spomnilo se je nanj šele, ko so bili drugi siti vsega dobrega. Po prevratu smo sicer mislili, da bo sedaj drugače, da je vlada nastopila pravo pot, da je izprevidela kakšno pomoč ima v učiteljstvu, kateremu je povišala plačo — ušla nam je marsikatera pohvalna beseda. Morda smo takrat hvalili preveč ali pa smo se iz same hvaležnosti motili. Saj vendar vidite, kako je! Začetno izboljševanje plače je bilo le desek v oči.

Pomislimo trezno, koliko časa bomo mogli še vzdržati. Plača ne zadostuje niti za polovico meseca, kljub temu, da človek ne pije in tudi drugače ne zapravlja. Drugo polovico meseca moramo živeti od dolga. Za vratni je že vse belo od krede, primanjkuje že prostora, primanjkuje krede, primanjkuje dobre volje in zaupanja trgovcev, ki vidijo razmere in ki so nam dajali živila na upanje.

Mrmranje je vedno glasnejše, tudi kmet se že pridružuje s svojo »lačno gospodo«. Učenci so večina kmečkih staršev. Raje zamižim, kakor da bi gledal kam gineva naš ugled in zakaj! Vrv okoli vratu, ki je bila pred vsem vedno nategnjena in ki je po prevratu nekoliko ohlabilna se zopet natega. Ne bo doigo, ko nas bodo imeli zopet na vajetih ter nas obračali tja, odkoder bomo videli moleti kos kruha. Znana — sicer že nekoliko nozabljena — prislovica o učitelju v kameleonu se razteza na vse uradništvo in se bo kmalu lahko ponovila. In kdo je kriv temu!?

Vsaka novo se snujoča stranka si skuša pomagati s tem, da izrablja obupni položaj in lomljive značaje. Vzga se neznajčnost — gniloba naroda!

Nismo še tako daleč, še je močan naš značaj — pomagajte nam! Da te nam kruha vi, ki ste poklicani za to, da pa ne bomo iskali tam, kjer nam bodo radevolje ponujali!

Miroslav Zor.

P. BOGOVIČ:

Mi i 18. mart.

Raspaljene političke strasti plamte u najvećem plamu. Plamen zauzima svakim danom sve veće dimenzije, te je već sada teško odrediti njegove granice. On ne šteti ni naša najmanja sela; zalazi i u tihe kolibice i tamo traži sebi žrtve. Ne mmoilazi nijednog pojedinca od samog ministra do najzadnjeg političkog analfabeta. Izborna doba je za nas, doba politike. Politizira sve: radnik, dak, zemljoradnik pa i — sluškinje. Svi pretresuju stranačke programe, političke ličnosti i već stvaraju izborne prognoze. Izborni bakterij zarazio je sve elemente, bez razlike staleža i plemena i svi su napeli svoje energije u borbi za gumene kuglice.

Izborna borba je kod nas borba fraza laskanja i obećavanja, jer naše široke mase nisu dosta politički vaspitane, te su vrlo retki načelni pristaše jedne političke stranke. Zato nije ništa čudno da naše mase iz edne ekstremne stranke iza razočaranja prekorace u drugu protivnu ekstremnu stranku. Ovakva je masa uvek uz onoga, koji najviše laska njihovim strastima i koji najviše obećuje. Svakoga demagoga obožavaju, a i svaki demagog može najbolje samo među ovakovim da uspije. Više manje sve političke stranke prakticiraju ovu demagogiju. Već mesece dana zalaze med narod, širom cele naše države svakovrsni politički agitatori, da pripravljaju teren svojoj stranci za 18. marta. Održavaju skupštine i duge i opširne govore. Svakom obećavaju zlatna brda i doline: i zemljoradniku, i radniku, i činovniku. Svima obećavaju, svima laskaju i svima lažu. Svi opravdavaju svoj postupak time, da je u politici sve dozvoljeno, a svrha da opravdava sredstva.

Sve stranke osobito laskaju učiteljstvu i mame ga u svoje redove. Znađu, da on živi neposredno u narodu, među masama, da on narod najbolje pozna, te da ima i najviše upliva na njega. Ove

LISTEK.

Naredba št. 7817.

S tem bi bila slovniska stran mojnih izvajani končana in predem k naredbi sami. Bral sem jo enkrat, dvakrat, še v tretje, pa se mi je pojavilo vprašanje, je-li naredba, taka kot je, sploh izvršljiva. Ni! Gospodje so povedali, kaj naj učimo, niso pa povedali, kako naj učimo. V naših abecednikih in čitankah imamo samo »l«. In če učenec, posebno v elementarnem razredu, li vidi, bo li tudi bral in izgovarjal in je s tem storil vse, kar smem od njega zahtevati. Kako pa mu naj v smislu naredbe dopovem, kda naj izgovarja l in kdaj u, o tem naredba molči. V točki 4, sicer pravi, naj se v novih izdajah šolskih knjig za l. razred radi nepopolnosti običajnega črkopisa označuje prava izreka, trdega »l«-a slično, kakor se to godi v francoskih in angleških učnih knjigah. Ampak jaz zelo dvomim, da bi bilo tudi enemu samemu odstotku osnovnošolskega učiteljstva takih francoskih in angleških metodičnih

knjig na razpolago ali pa tudi le samo dostopnih. Saj pogosto še slovenskih ni! No, sem mislil, saj nismo samo zato na svetu, da se nam dobro godi in da spravimo vsakega prvega plačo in poviške, pa sem se odpravil na lov za francoskimi in angleškimi učnimi knjigami.

Imam na univerzi nekdanjega kolega, ki živi od samih korenin in obrazil in osebil in sufiksov in končnic in sem ga vprašal, kako naj naučim v elementarnem razredu izgovarjati l kot v oz. u. Pa mi piše nazaj: »Kako pa Francozi nauče svoje otroke, da izgovarjajo B-o-r-d-e-a-u-x kot »Bordó«? Ti imajo še večje težave in vendar nobenemu Francozu ne pride na misel, da bi izgovarjal B-o-r-d-e-a-u-x kakor piše. — Malo dobre volje je treba, pa vse gre!»

No, malo sram me je že bilo, seveda, da tega ne vem, ampak sem se za dobro stvar žrtvoval in ga ponižno vprašal nazaj: »Kako pa nauče Francozi svoje otroke izgovarjati Bordeaux-ó?!« Pa mi piše zopet. — evo vam dobesedno: »... Kako se Francozi uče v elementarnem raz-

redu izgovarjati svoj — eux in podobno kot ó itd., Ti ne vem odgovoriti. Zanimam se za stvar že dve leti...« In sem bil zopet tako pameten, kot prej. Stvar pa je za nas bistveno važna, ker od poveljne rešitve tega vprašanja odvisi to be or not to be naredbe. Pa sem premišljeval sam in se mi je zazdelo, da se Francozi in Angleži ne morejo učiti bogve kako drugače kot Nemci svoj sch, ch, ei, eu itd. Da se torej otroku že pri elementarnem zlogovnem čitanju utisne za gotove skupine pisanih črk gotova glasovna protivednost. Premišljeval sem na vse strani pa nisem našel nobenega razloga proti in sem bil vedno bolj uverjen, da sem zadel pravo. In ko sem sredi svojega zmagoslavja hotel poskusiti, kako bo šlo v praksi, se mi je vsa moja glorijska klaverno podrla. Znašel sem se pred novim, še hušim vozlom. Če naučim otroka, da izgovarja l kot l, kot ga drugače ne more in ne sme, ker je l sam zase res l in nič drugega — pridem v konflikt z naredbo. Jaz pa z naredbo ne maram priti v konflikt ter mu pravim, da l ni l, ampak samo včasih l,

včasih pa v ali u, me bo debelo gledal in se začel jokati, če mu pa na kratko rečem, da je l enostano v, bo bral... Herodež je poklical k sebi sv. 3 krave mesto kralje...«

Moj predlog je: da označim v jezikovnih knjigah elementarnega razreda tisti l, ki se izgovarja kot v oziroma u, s posebnim znamenjem. Kakšno naj bi bilo, ni važno mislim pa, da bi vzeli zanj l s cirkumfleksom (l), kakor označuje ž njim ta glas Poljak.

Slišal sem na pri raznih debatah takle ugovor: Ne velja uveljaviti v abecedi novih črk, ker gre razvojnica črta jezika za tem, da zmanjšuje število glasov oziroma izrazil zanie. Če pa uvedemo novo črko moramo biti dosledni in moramo uvesti črke tudi za glasove, ki jih sicer izgovarjamo pa smo znamenja zanie že izločili iz azbuke. (To so jer, jat itd.) ker to ne gre, ne sme biti niti prvo. Približujemo se fonetičnemu pravopisu, kot ga imajo Srbohrvatje in ki je najenostavnejši in najbolj praktičen. —

(Dalje prih.)

njegove zasluge hoče da iskoriste političke zanatlije u svoje stranačke svrhe. Pravo je da se svaki učitelj, drama svojim političkim osećajima bavi politikom. To je posve dobro i opravdano, jer ko će drugi da narod politički vasпита, nego on? Ko će drugi da se u selu bavi politikom? Ili da se politika prepusti samo gradu? Učitelju je dužnost, da narod politički uzgaja, ali ne sme se nikad služiti demagoškim sredstvima. Jer njegova je zadaća da narod hrani istinom i pravdom, a ne laskavim obećanjima i šuplim lažnim frazama, koje su nemoguće koje se neće nikada ustvariti. Učitelju treba da dobro važi svaku svoju reč, koju izreče pred narodom, jer narod dobro pamti a i filozofija je njegova stara i duboka.

Agitator iza izrečenog govora izgubi se iz sela, da se već nikad više u njemu ne vrati. Sa učiteljem nije tako. On je tu i tu ostaje, na sve zle posledice i svi neuspesi obesić će se na njegova leđa. A narod, prislovica kaže: ko jednom slaže, drugi put mu se ne veruje i kad istinu kaže. To će se dogoditi i učitelju - demagogu, na će se diskreditirati u narodu i porušiti sve svoje uspehe na školskom i prosvetnom polju.

Nedostojno je za narodnog uzgajatelja, da se daće upreći u kola običnog koteša, budi koje političke stranke. Tim činom spušta se na stепен birtaša i kafedžije i skupa s njima vuče iz blata kaliava stranačka kola - da na dan izbora natovare na njih što više vernih izbornika. Uzde drže u ruci oni, koji znadu za selo samo pred izborima. Gospoda, koja izdaleka gledaju selo, a samo kad ga trebaju onda ponizno k njemu dolaze. Vešti su te se odmah u niemu snalaze. Prijazno se pozdravljaju i rukuju za svakim, interesuju se za sve i svakoga. Rastapaју se upravu od sreće i zadovoljstva, što su među svojim »dobrim narodom«. Koliko laži i neiskrenosti! Neda mo se od ovakvih zaveri, jer nam laskau u i obećavaju samo dok nas dobro iskoriste, a onda će nas odbaciti, kao »sisani limun«!

Ferjalni Savez učiteljstva.

—f Glasnik Ferijalnog Saveza, zvanični organ centrale F. S. izlazi po potrebi. Naslov: Glavno poverjenišvo Ferijalnog Saveza, Beograd, II. beogr. gimnazija. Urednik: dr. Janže Novak.

—f Prva podružnica učiteljskoga Ferijalnog Saveza u Sloveniji. Na zborovanju novomeškoga okrajnoga učiteljskoga društva u Novem mestu dne 10. febr. se je ustanovila tam podružnica F. S., ki nosi ime: »CXLI. podružnica Ferijalnog Saveza pri Okrajnem učiteljskem društvu u Novem mestu«. Predsednik ji je njen vneti agitator in navdušeni propagator tovariš Viktor Pirnat. Zborovanje je bilo radi grdega vremena bilo slabo obiskano, a klub temu se je že priglasilo 34 tovarišev in tovarišice. Povabljeni so tudi tovariši ker zastopa učiteljsvo mnenje, da se v tej nadstrankarski in za nas vse tako važni in koristni ustanovi zbero vsi tovariši in tovarišice brez ozira na svetovno naziranje in strankarsko pripadnost. Nekaj se jih je že odzvalo. Prve težkoče so premagane in z gotovostjo računamo vsaj na 50 članov F. S., ki se polagoma še priglasje. Kaj pa druga okrajna učiteljska društva? Ganite se! Pojdite in storite tudi vi tako! V slovi je moč!

—f Skrb za počitnice. Za CXLI. podružnico F. S. pri Okrajnem učiteljskem društvu u Novem mestu, oziroma za ustanovitev njenega Svratišta je uprizorilo novomeško in zavedno stopiško učiteljsvo v novomeškem Narodnem domu 1. februaria ter ponovilo 17. februaria M. Balucke »Težke ribe«, veseloigro s petim v 3 dejanjih. Pevske točke priredil ter režijo vodil je prvoboritelj učiteljskoga Fer. Saveza tovariš Viktor Pirnat. Predstavi sta obakrat si ajno uspeli. Še nekoliko takih predst. in Svratište novomeške podružnice učiteljskoga Fer. Saveza bo tu. Posnemajte!

Iz Jugoslavije.

»Tudi najzvestejši med zvestimi so se nepovoljno dvignili in vložili v »Učiteljskem Tovarišu« z dne 3. novembra 1921 odločen protest proti naraščajoći draginji. Ali nismo sami krivi? Članar je pravilno izračunal, da se je vse 47.7krat podražilo, ali kakor pravi naš kmet: kroma je krajcar!»

Dr. Niko Zupanič v »Slovenskem Narodu« z dne 16. novembra 1921.

—Beda je tudi pri učiteljsvu dosegla svoj vrhunec. sila kola lomi, vlada se pozivlja, da mora ona s takojšnjim primeranim zadovoljivim zvišanjem draginjskih dokladi omogućiti učiteljsvu existenco. Kako nai ima učitelj veselje do svojega

težkega doklica, ako ga tlačijo gmotne skrbi ki ga zasledujeo kakor mora. Intenzivno delo v šoli je teda, vsled tega nemogoće. Zato nam s par dinarji dnevno ni nič pomagano. Draginjske doklade na deželi se nai izenaćijo z mesti, kajti na deželi se mora tako vse nekaj % dražje plaćevati kakor v mestu. Poroćenim učiteljicam se nai izenaćijo draginjske doklade z drugim; za enako delo, enako plaćilo. To je zasebna zadeva vsakega posameznika, s kom je poroćen, samo da točno vrši službu. Država se ne vmešuj v zasebne zadeve in se ne okorišćaj z njimi.

— 1. marec je tu toda o draginjskih dokladah še ni ne duha ne sluha. Niti teh borih grošev nam ne izplaća o. ki so jih z velikim pompom dovolili. Kdor hitro da, dvakrat da! Naše sile pa izrabljajo do skrajnosti.

— Za šole ni kuriva. Kakor nam poroćajo, se je začasno ukinil pouk na dve državnih zavodih, in sicer na državni tehniški srednji šoli in na državni trgovski akademiji v Ljubljani — ker je zmanjkalo kuriva. Vsa prizadevanja dobiti potrebni kredit za nabavo premoga so ostala brezuspešna. Zato mora pouk na najvišem in najvećem obrtnošolskem in istočasno tudi na najvišem trgovskem učnem zavodu u Sloveniji prenehati. Poleg teh dveh šol morajo prenehati tudi druge učne prireditve, ki so nastanjene pod streho tehniške srednje šole (prei državna obrtna šola), namreć delovanje na keramićnem oddelku, pouk u košarskem tećaju in v tećahih. Urada za pospeševanje obrta. Prizadetih je nad 800 ućencev in ućenk.

— Šestdesetletnico svojega rostva je praznoval meseca decembra m. l. neumorno in navdve delavni okrajni šolski nadzornik u Krškem g. Ljudevit Stiasny. Komu izmed slovenskoga učiteljstva je neznan ta vzgledni šolnik? Kdo ne rabl njegovih toli praktićnih šolskih knjig, kdo ne ćita z veseljem njegove zanimive spise?! Kako je napredovalo šolstvo krškega in litijskega okraja izza leta 1902., odkar je bil imenovan nadzornikom, e razvidno na mnogih novih ali predelanih ter razširjenih šolskih stavbah, a napredek na iz mnogih poućnih predavanj, koje je imelo učiteljsvo teh okrajev pod njegovim spretnim vodstvom. Znal si je pridobiti tekotom dolgih let z vzgledno delavnostjo, tovariško odkritosrdnostjo ter oćetovsko dobrodušnostjo srca vsega učiteljstva — žel na ni priznanja merodajnih, da bi se ga vsaj ob tej priliki spomnili in mu briznali za resnićne zasluge zasluženno odlikovanje. Odkrito rećeno: bili smo razočarani in ućaljeni, ker smo zaman škali med raznim odlikovanj njegovu ime. G. ubilanta da odlikujmo mi in mu klićemo v znak priznanja in hvaležnosti: »Še mnoga leta med nami zdrav in srećen v prospeh šolstva in učiteljstva! Naprej do skrajnih mej! Mi smo Vaši, Vi ste naši!»

— Društvo slušateljev filozofske fakultete priredl za vse učiteljsvo in za ves učiteljski naraščaj ciklus predavanj o metodiki poduka in o šolski disciplini. Predavata višja šolska nadzornika Poljanec in Wester in sicer ob torkih ob 8. uri zvećer u predavalnici št. 77 na univerzi. Vstopnina prosta. — Odbor.

— Odlikovanja. Odlikovani so: z redom sv. Save 4. vrste Bož. Valenta šol. ravn. u Ljubljani, z redom sv. Save 5. vrste na: Jerica Zemlanova upraviteljica gospodinjske šole u Ljubljani; Konrad Barle, nadučitelj u Metliki; Živana Mitrovićeva, učiteljica u Ljubljani in Slobodan Živojnović, učitelj u Bojancih.

— V Ljutomeru je umirovljen na lastno željo šolski ravnatelj g. I. Robić. Ućiteljeval je nad 53 let, kot podučitelj pri Sv. Jakobu u Slov. goricah u Ptujju, kot nadučitelj pri Sv. Vidu bl. Ptujja in od leta 1893. u Ljutomeru. Za uspešno delovanje na polju vzgoje in pouka je prejel od naiviše šolske oblasti zahvalo in priznanje za kar mu iskreno ćastitamo. Pod njegovim vodstvom se je dogradilo naše lepo šolsko poslopje, ki je kinć našega trga in celega okraja. Žal, da je pustila vojna tudi tukai svoje žalostne posledice, ki se ne dade na mah urediti. Nai bodo vse bridkosti pozabljene! Želimo, da ućiva zaslužen pokoj u sedanjí ćilosti in miru še mnogo let!

† France Zalar, nadučitelj u Planini pri Raketu nas je za vedno zapustil, preselivši se iz doline gorja in trpljenja u bolji svet. Dne 11. svećana smo spravili njegove pozemlske ostanke u Cerknici k večnemu poćtku. Vkljub slabemu vremenu in neugodnim razmeram se nas je zbralo 28 tovarišev in tovarišice, da izkažemo zadnji ćast splošno priljubljenemu tovarišu. Pogreb se je konćal zvećer o mraku. Cerkniški pevci so mu zapeli u slovo pred hišo, u cervki in na pokopalištu krasne žalostinke. Za sprevedom so šli Sokoli, šolska mladina iz Cerknice, mnogobrojno številno sedanjih prijateljev in znan-

cev. Spreved je kazal, kako ljudstvo spoštuje, ceni in ljubi neumornoga delavca na polju prosvete in odgoje. — Po konćanem cerkvenem obredu, predno je zasula našega ljubljeneega Franceta lopata, spregovoril je g. okr. šol. nadzornik Leopold Punčuh iz Logatca krasne in izbrane besede u slovo materi, sestri, šolski mladini, tovarišem, tovarišicam, prijateljem in znancom. — Dragi France! Nikdar nisem mislil, da Ti bom jaz — starćek kedaj pisal posmrtnico. Spoznal sem Te že kot đjaka, učiteljsćenika. Kot mlad ućitelj si prišiel večkrat mimogrede u Cerknico me obiskat. Poln življenja, zdravja in navdušenja za delo si prihajal k meni ne u zabavo, pać u pouzvedovat, kako bi ložeje in uspešneje izpolnjeval svoj poklic. Bil si z dušo in telesom učitelj-odgojitelj. Osebo sem se preprićal o krasnih uspehah pri pouku in odgoji u Tvoji šoli. Šolska mladina in starši so Te ljubili in visoko spoštovali. Težka je bila Tvoja služba pri Sv. Trojici. Sam si poućeval 150 ućencev. Napor službe Ti je zadal kal bolezní — smrti. Ko si ji podlegel, bridko so zaplakali Tvoji ućenci in obćani pri Sv. Trojici — »Oh, nai ljubi ućitelj nas je zapustil!« — Mi, navadni zemljani, smo podvrženi raznim slabostim, ki nas tarejo in nam grenijo življenje. Nai pokojnik France ni bil tak. On je bil vedno vesel in dobre volje. Nikdar ga nisem videl jezneza niti nevolinega. Bil je jako kolegijalen. Pri zadnjem učiteljskem zborovanju u Grahovem je bil navzoć, ćprav je imel bolezenski dopust. Tokrat mi je pravil, kako se je zdravil in kako se poćuti veliko boljšega. Z velikim zadovoljstvom je poyedal tudi, da bo u kratkem nastopil nadučiteljsko mesto u Planini. To se je tudi zgodilo. A u Planini je bil le malo ćasa, vrnit se je moral k materi in sestri u Cerknico na smrt bolan. Pokojni nai ljubi France je bil roien 4. aprila 1889. u Čohovem pri Sv. Vidu nad Cerknico. Ućiteljsće je konćal leta 1911. u Ljubljani. Tega leta je nastopil službu na enorazrednici pri Sv. Trojici. Tu je služboval do konca šolskega leta 1921/22. Dobil je bolezenski dopust in je bil imenovan nadučiteljem u Planini. V 33. letu je preminil nai ljubi tovariš France Zalar. On je sicer šiel po svoje plaćilo, a njegovo delo bo živelo, ker seme prosvete in odgoje, vsejano u rodovitna tla, rodi obilen sad. Mi ostali tovariši in tovarišice smo se poslovlili od njega s solzami u zavestjo ga posnemati u njegovih ćednostih. Predragi France, blag Ti spomin! — Miloš K.

— Usposobljenostne preizkušnje za obće ljudske in za mešćanske šole se prićno na državnom mešćem učiteljsću u Ljubljani dne 24. aprila 1923 ob 8. uri zjutraj. Pravilno opremljene prošnje za pripust k usposobljenosti pre zkušnjí se nai predlože po šolskem vodstvu pravoaćasno okrajnemu šolskemu svetu, da bodo najpozneje do 18. aprila u rukah izpraševalne komisije. Kdor bi ne bil pripušćen, se bo pravoaćasno obavestil; posebna vabila k izpitom se ne bodo pošiljala. — Izpraševalna komisija za obće ljudske in mešćanske šole u Ljubljani.

— V ćetrtek, dne 15. t. m. e po dolgotrajni in mukapolni bolesti na Ptujju umrla gospa Julija Luknar, mama naše tovarišice Marijane Luknar učiteljice na dekliški šoli Ptuj-okolica. Ob lepi ućeležbi obćinstva, nad vse ćastni pa od strani ućitelstva, kajti izmed ućiteljskoga mešćih in obeh tukajšnjih okolićanskih šol ni manikalo niti enega, smo telesne ostanke blagopokojne gospe izročili materi zemlji u soboto, dne 17. februaria. Moški pevski zbor otuškega ućiteljstva e ob tej priliki pod vodstvom tovariša Čuleka zapel dve lepi žalostinki, ućiteljska zbora obeh okolićanskih šol — deške in dekliške — pa sta namesto cvetja na grob unoštevaćoć Gregorićeve besede: »Odnri sree odri roke, otiraj bratovske solze, sirotam ola šui gorje!« darovala u nek nad vse ćlovekoljubljen namen 300 Din. — Tuguioći tovarišici Luknarjevji odkrito sožalje, u njeni mamići pa mirni poćitek.

Ućiteljski pravnik.

—§ Pravna podlaga za našo stanarinu in kurivo. Finanćni zakon za l. 1922. in 1923., razglašen u »Službenih Novinah« št. 105 z dne 9. oktobra 1922. ćlen 200., odreja sledeće: Ućiteljem in ućiteljicam narodnih šol se daće kot odškodnina za kuravo, razsvetljava odnosno za stanovanje u krajanah, kjer se ne plaćuje stanarina, po zakonu o draginjskih dokladah u dne 28. februaria 1922. iz proraćuna dotićnih obćin in sicer: u Beogradu po 80 Din na mesec; u Kragujevcu, Nišu, Subotici Novem Sadu in Velikem Bećkereku po 50 Din na mesec; u drugih okroćnih mestih, kakor Somboru, Višću in Panćevu po 40 Din na mesec; u ostalih mestih kakor tudi kraji: Beli crkvi, Senti, Žombolju, Veliki Kikindi, Starem Bećeu, Palanki, Turskem Bećeu in Dalni po 35 Din na mesec, u selih pa po 30 Din na mesec. — V zadnji številki smo navedli pravno podlago o stanarini u kurjavić z ozirom na šolsko zakonodaće. — »Stanovsko obrambni odsek« pov. UJU nai bi zadevo nujno prešćudiral in se posvetovao s kakim pravnikom, kako doseći te naše pravice. Izdelal nai bi vse vloge in nasvetoval pota, ki nai jih poverićništvo še stori u dosego teh zakonitih pravic.

—§ Kai zahteva ućitelstvo od svojih zastopnikov u krajnem, okrajnem in višem šolskem svetu? Nić drugoga, kakor zašćito svojih stanovskih pravic! — Će postavijo tata, goljufa, prešćestnika, obrekovalca morilca ali razbojnika pred sod-

nika, dobi — ako si ga ne more sam najeti — ex officio zastopnika, svojega zagovornika in zašćitnika, kateri ga mora prati, prati in zopet prati, Poudarjati mora vse morebitne delinkventove vrline, vse njegove telesne in duševne slabosti, ublaćevati mora vse prestopke, šćititi in varovati mora vse njegove pravice kot ćlovek in državljan in zasledovati vse olajševalne okolšćine povodom prestopka. — Z isto vnmom, z isto ognjevitošćio in z isto vztrajnostjo, s katero zagovarua odvjetnik svojega klijenta, se mora tudi zastopnik ućiteljsva u zgoraj navedenih korporacijah potegovati za stanovske pravice posameznih ućiteljev, nai si bodo ti kateregakoli politićnega naziranja, veroizpovedanja ali narodnosti; ućiteljski zastopnik mora vedno biti zagovornik in zašćitnik vsega ućiteljstva — kajti u navedenih korporacijah se najdejo vedno elementi, kateri si prizadevajo pri vsaki priliki teptati in unićevati ugled ućiteljstva. — To mo e naziranje je po izreku izkušeneega pravnika popolnoma pravilno. — Kot mlad fant sem bil pri okrajni ućiteljski konferenci izvoljen zastopnikom u okrajnem šolskem svetu. Izmed 26 oddanih glasov sem jih dobil 19 in okrajni šolski nadzornik e rekel po volitvi: »Ćastitaj ućiteljsvu k tej izvolitvi!« — Spreiel sem sicer mandat, pa nisem si bil svest, kako teško nalogo sem prevzel. — Sprl sem se najpoprej s predsednikom, ker sem se branil pisati sejne zapisnike, sprl sem se s šolskim nadzornikom, ker sem dobi al kupćijo stare sušilnice u svrhu adaptacije u šolske namene, sprl sem se z zastopnikom cerkve, ker je trdil, da vkljub mnogim šolam in ućiteljem ljudstvo še brati ni pisati ne zna, sprl sem se konećno s svojimi tovariši, ker nisem u zadostni meri zagovaral koristi dveh tovarišev. Po preteku funkcijske dobe sem izročil svoj mandat zopet tovarišem in ga nisem maral već prevzeti, da si mi ga ponujali. — Iz navedeneega je razvidno, da je stališće ućitelja zastopnika prav tećavno — na velevažno. Poleg stanovskih pride na tudi zelo mnogo šolskih in pedagoških vrašani u pretres, pri katerih je potreba še većie prevdarnosti in izkušenosti. — Volitve u višji šolski svet so konćane. Trdo se nadejamo, da so nai zastopniki u raznih šolskih svetih istega naziranja kakor pisec teh vrstic.

P. Sk...a.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl Posebno ukoslovje zemljišpisnega pouka na osnovnih šolah. Za ućiteljsće priredil Fr. Fink. Izdala Slovenska šolska Matica. Natisnila Ućiteljska tiskarna u Ljubljani. Cena 10 Din.

—kpl Slovensko-latinsko-nemski rastlinski imenik slovenskih dežel. Sestavil Alojzij Benković, farmaceut. Izdala Slovenska šolska Matica. Natisnila Ućiteljska tiskarna u Ljubljani. Cena 8 Din.

—kpl Anton Melik: Zemljišpis kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev za IV. razred srednjih in njim sorodnih šol. Cena vezani knjigi 26 Dinarjev. Založila Jugoslovanska knjigarna u Ljubljani.

—kpl Srbska zaćetnica. Za Slovence priredil dr. J. P. Cena broš. knjigi 12 Din. Založila Jugoslovanska knjigarna u Ljubljani.

—kpl Logaritmi. Petdecimale logaritmićne in gonimetrićne (trigonometrićne) tabele. Sestavil Alojz Sodnik, prof. na teh. srednji šoli u Ljubljani. Cena 22 Din. Založila Jugoslovanska knjigarna u Ljubljani.

—kpl Mih. M. Stanoević ref. u min. prosv. u p.: Ćitanka za I. i II. razred nižih zanatsko-trg. i žen. rad. škola. Beograd 1922. Cena —

—kpl Dr. Ljudevit Pivko in Adolf Schaupt: Telovadba: Razlaga telovadne teorije in navodilo k vodstvu telesnih vaj po Tyršovem sestavu. II. stroka: Orodne vaje. Izdala u založila Slovenska šolska Matica. Natisnila Ućiteljska tiskarna u Ljubljani. Cena 12 Din.

—kpl XX. zvezek: Pedagoški zbornik za l. 1922. priredil dr. K. Ozvald. Izdala Slovenska šolska Matica u Ljubljani. Natisnila Ućiteljska tiskarna u Ljubljani. Cena 12 Din. — Vsebino glej med »književnostjo«!

Književnost in umetnost.

—k Zemljišpis kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Sestavil prof. Anton Melik. Profesor Anton Melik nai je podal že obširen zemljišpis naše kraljevine, ki ga sedaj še podrobnije izpopolnjuje z opisom posameznih pokrajin in celot; podal nai je zgodovino naše nove kraljevine, ki nai dopolnjuje njegov zemljišpis u celoto. Sedaj je izšla zopet knjiga celotnega zemljišpisa naše kraljevine, ki je bolj izcrpna, zelo pregledna in prikladna kot ućna knjiga. Posamezna poglavja se dele sledeće: Splošen pregled. — Podroben opis. — Slovensko ozemlje: Slovenija, Slovensko ozemlje u Avstriji, Slovensko ozemlje u Italiji, Istra, — Hrvatska, — Slavonija, — Dalmacija, — Bosna-Hercegovina, — Crna gora. — Vojvodina. — Srbija. — Pregled narodnogospodarskih razmer. — Mesta in većji kraji. — Profesor Melikov zemljišpis se — kakor smo že omenili — posebno odlikuje po preglednosti. U prvem delu nai podaja splošen pregled naše države u zemljišpisem, etnografskem, kulturnem, u politićnem ozirom. Nadaljni podrobni opis se vrši z ozirom na zgodovinske celote, historiće pokrajine. Razvrstitev snovi u posameznih delih se odlikuje po preglednosti in jedernosti. Lapidarni sestavki omogućio ućneca tećen pregled in so mu moćna opora za ućenje in utrditev snovi, ućitelju pa dajejo prosto roko in prost polet pri razlagi, ki lahko razširja snov in jo podrobno ilustrira, će

se posluži prve knjige prof. Melikovega zemljepisa Jugoslavije, ki ga je izdala Tiskovna zadruga. V njej je pa prof. Melikov zemljepis lahko za vzgled vsem našim učnim knjigam. Profesor Melikov je namreč posvetil poseben oddelek našim neodrešenim bratom v svoji knjigi. On ima dva posebna oddelka, dodana Sloveniji, i. s.: »Slovensko ozemlje v Avstriji« in »Slovensko ozemlje v Italiji in Istri«. Podrobno poda v vsakem delu posebej narodnostno mejo do kamor sega to ozemlje, tako da si bo v bodoče vsak naš dijak lahko sam napravil etnografično karto cele Slovenije. Na to smo celo v preteklosti preveč pozabljali, kar se je jasno izkazalo ob prvatru. Ker se prof. Melik ozira v vseh oddelkih posebno na gospodarske razmere obrt, industrijo, trgovino itd. in nam ob koncu še v posebnem sestavku prinaša »pregled narodnogospodarskih razmer«, je knjiga zelo prikladna tudi kot učna knjiga za trgovske, obrtne in meščanske šole ter jo priporočamo. Vnanja oprema je okusna in solidna. —k.

—k Mlh. M. Stanojevič: Čitanka za I. i II. r. niž. zanatsko trg. i žen. rad. škola. Knjiga je razdeljena na pet delov: 1. O delu in obnašanju (o radu i vladanju). 2. O človeku in njegovem zdravju. 3. O domovini (otadžbini), narodu in njegovi prošlosti. 4. Narodni umotvori in basni. 5. O narodu in vremenu.

Prvi del knjige bi moral biti nedvomno najobsežnejši in najpopolnejši. Tudi ne jemlje vpoštev vseh panog rokodelstva, temveč tangira le črveljarstvo in krojaštvo, a še to v toliko, kolikor se to zahteva morda za II. razred osnovne šole: kaj dela krojač, kaj rabi za svoje delo. Edino na mestu je nekoliko uvoda pri tozadevnem sestavku o oblačilu v prošlosti, pri starih narodih in pozneje. Takemu uvodu bi pač moralo slediti nekaj o kvaliteti današnjega blaga, o izdelovanju, barvanju in na ta način bi se dal ves pouk koncentrirati. Druga rokodelstva samo našteva. V pojasnilo so sličice, kar je sicer zelo na mestu, toda zopet za to učno stopnjo vsled prevlečke premitivnosti niso prikladne. Da ni preveč enoličnosti, so med posama berila vpletene primerne pesmice, večina v narodnem slogu ter kratke povestice, ki se nanašajo na vedenje, kar dela prav dober vtis; na ta način se lahko učitelj izogne dolgočasnemu moralnim pridigam, ker otroci iz povesti sami najdejo jedro in nauk. Ta sledi potem v posebnem sestavku kakor na pr.: Pravila o delu. Pravila uljudnosti: obnašanje na cesti, napram tovarišem, pri jedi itd. Dasi moramo upoštevati to od prvega početka, se vendar nikdar dovolj ne povdajata in je zlasti na mestu ko stopa otrok v življenje, je torej tudi tu umestno. Drugi del knjige, dasi prekratek, je mnogo boljši od prvega. Takoi prvi berilni sestavek: 20. Čovek je naravnost v ostrem nasprotju z onimi prvega dela; dasi kratak je vendar je prav dobro, pisan v prikupnem slogu, dočela v smislu delavne šole. Učencu da mnogo misliti in se pozlabljati. V tem delu, pogrešamo boj proti alkoholu. Prijetno se čita berilce: 22. Zdravniki brez posla.

Precej ucher je 3. odd. Na prvem mestu je zelo prikladna »Naša otadžbina«. Vsi berilni sestavki so sestavljeni na podlagi narodnih pravljic kar je zelo na mestu in zadostuje za spoznavanje domovine (zlasti se to tiče srbske zgodovine, ki je vsa v pesništvu in pravljicah). Z berilnimi sestavki se menjajo narodne pesmi, ki imajo zgodovinsko podlago. Med njimi je tudi jedna slovenska: »Pozdravim te goreniska stran«. (Pozdrav zavijaču). Slovenci smo zastopani tudi v pesmi: 34. Slovenec, Srb in Hrvat, Hrvatje pa z zgodovinsko pripovedko Vladimira Nazora: 35. Kralj Dmitar Zvonimir. Ostala snov se tiče samo Srbske prošlosti: 36. Car Dušan Silni, 37. Miloš Obilić, 38. Kosovska devojka i. dr. Nekak celoten pregled zgodovine naše države pa podaja berilni sestavek: 33. Naša narodna prošlost. Ima prednost, da prav v jedrnatih odstavkih poda najvažnejše dogodke, seveda zopet samo iz srbske zgodovine. V prvem odstavku sicer omeni, da ima naš narod tri imena: Sribi, Hrvat i Slovenci in da se država imenuje »drž. S. H. in Sl.« Nato omenja še posavskega kneza Ludovita ter kneza Tomislava; vse ostalo se tiče samo Srbije, kar se nikakor ne more odobravati. Kajti resnično ujedinitelj se bo izvršilo le potem blagohotnega medsebojnega spoznavanja in razumevanja, kar mora na vsak način posredovati šola in učiteljstvo brez ozira na točasne politične boje in strasti. 4. del govori o »narodnih umotvorih in basnih«. Snov je prav iste vrste kakor v prejšnjih delih; nar. pripov. s poučnim ozadjem in v to knjigo sigurno ne spada, ker knjiga izgubi svoj prvotni namen, če se preveč natrpa s tovrstnim čitvom. — 5. del: o narodu in vremenu spada v čitanko nižje stopnje osnovnih šol. To bi se lahko omenilo pri zapoljenosti na pr. vrtnarstvo, delo na vrtu v raznih letnih časih itd. — Na koncu vsakega berilnega sestavka je »Objasnjevanje« in »Vprašanja«. To je v knjigi za šolsko upravo neumestno, ker omejuje učitelja v njegovem razmahu; to bi bilo na mestu edino, če bi knjiga bila namenjena samoukom. Prav dobra stran te knjige pa so slike važnejših pisateljev in pesnikov, ki so podane na koncu pesmi ali ber. sest. s kratkim življenjepisom —od.—

—k Logaritmi. Petdecimalne logaritmične in goniometrične tabele. Sestavil Alojz Sodnik, prof. Vsebine: Uvod. Zgodovinski podatki. Splošni uvod v logaritme. Briggsovi logaritmi. Logaritmične tabele naravnih števil. Logaritmiranje. Računske operacije pri Briggsovih logaritmi. Antilogaritmiranje. Praktična uporaba Briggsovih logaritmov. Logaritmi goniometričnih (trigonometričnih) funkcij. Logaritmiranje. Antilogaritmiranje. Pripombe k tabeli III. Pripombe k tabeli IV. Briggsovi logaritmi naravnih števil. Partes proportionales. Logaritmi goniometričnih (trigonometričnih) funkcij. Logaritmi goniometričnih funkcij skrajnih kotov v prvem kvadrantu. Naravne goniometrične funkcije kotov. Dolžina krožnih lokov za r = 1. Recipročne vrednosti, kvadratni, kubični koreni. Praktične tabele iz matematike in fizike. Sedemdecimalni logaritmi obrestovalnih faktorjev. Süßmilch-Baumannova tabela o umrljivosti n! Pascalov trikotnik. Nekateri racionalni pravokotni trikotniki (Pitagorejska števila) in funkcije. Specifična električna provodnost in specifični upor. Število nihajev. Lomni količnik pri prehodu (natrijeve) svetlobe iz sredstva v zrak. Valovne dolžine v solnčnem spektru. Dimenzije in konstante zemlje. Planetni sistem. Solnčna koordinata, časovna enačba, zvezdni čas. Krajevne koordinate. Razne mere. 1. Anglija. 2. Zedinjene severne ameriške države. 3. Rusija. 4. Starejše mere. 5. Rimske in grške mere. g in g-funkcije. Različne hitrosti. Torni koeficient. Gostota nekaterih snovi. 1. Trdne snovi. 3. Plini. Absolutna trdnost. Relativna trdnost. Odnorna trdnost. Linearni razteznostni koeficient. Kubični razteznostni koeficient. Specifična toplota nekaterih snovi. 1. Trdne snovi. 2. Kapljevne. 3. Plini. Kritična temperatura in kritični pritisk. Notranja toplota provodnost.

—k Pedagoški Zbornik Slovenske Šolske Matice v Ljubljani. (Letopis), XX. zvezek. Vsebine: 1. Članki in razprave a) K. Ozvald: Kdo je izobražen? b) Dr. Stane Rape: Učitelj in univerzitetna izobrazba. c) Alojzija Stebi: Zamorjene sile. d) Franjo Čibej, stud. phil.: Pota in razpotja v sodobnem »mladinskem gibanju«. e) Fr. Fink: Metodčne smernice za pouk slovenščine pri neslovenih II. Kulturni pregled. a) Franjo Zgšč, stud. phil.: Akademski socialno-pedagoški krožek na univerzi v Ljubljani. b) K. Ozvald: Zbornik za pučko prosveto. c) K. Ozvald: Hrišćanska zajednica mladih ljudi. d) Dr. L. Poljanec: Današnje stanje meščanskih šol v Sloveniji. e) K. Ozvald: Ob tridesetletnici »Nastavništvu Vjestnika«. e) K. O.: Prvi doktor pedagogike.

—k Srbska začelnica. Za Slovence priredil dr. J. P. Ze iz pisateljeva uvoda je razvidno, da knjizica ni toliko namenjena za šolo kot za samouke in posebno je prikladna za male tečaje za proučanje srbohrvatskega jezika. Pisatelj pravi sam: »Spričo velike važnosti srbohrvatskega jezika v naši kraljevini je skoraj nujno, da tudi preprosti Slovenec spozna vsaj poglobitve posebnosti bratskega srbohrvatskega književnega jezika. Predvsem s cirilico seznaniti preproste Slovence, je bila naloga knjige »Srbska početnica«. Ta nova knjiga »Srbska početnica« spopolnjuje »početnico« v toliko, da seznanja tudi s posebnostmi srbohrvatskega jezika in omogoča tako umevanje in branje srbohrvščine v pisnu in knjigi. Omejuje se seveda na najbistvenejše razlike med srbohrvščino in slovenščino. Vsakemu Slovencu, ki zna slovensko brati in pisati, bo nudila vse, kar je nujno potrebno, da se uvede v umevanje glavnega državnega jezika v naši kraljevini. Z majhnim trudom se bo mogel preprosti Slovenec ob »Srbski početnici« v toliko izobraziti, da mu srbohrvščina ne bo tuja, neumljiva, temveč jo bo z majhnim trudombral, umel in polagoma tudi sam govoril.« Knjizica obsega najprej cirilico in gajico in razlago znakov. V drugem delu so pisalne in čitalne vaje za cirilico. Tretji del obsega 26 vaj z jezikovnim posebnostmi srbohrvščine. Četrti del obsega kratka berila. Ob koncu je pridejan slovarček k učnemu delu knjige.

Naša samoizobrazba.

—s »O izgovarjavi trdega l«, je predaval pri okrajnem učiteljskem društvu za Ljutomer in Gornjo Radgono, dne 11. januarja 1923 tov. Bankart.

—s »O pouku srbohrvščine«, predaval pri okrajnem učiteljskem društvu za Ljutomer in Gornjo Radgono, dne 11. januarja 1923 tov. Čulka.

—s »O pasji steklini, pri okrajnem učiteljskem društvu za Ljutomer in Gornjo Radgono, dne 11. januarja 1923 predaval višji živinozdravnik iz Ljutomera.

—s »Podrobni učni načrt za rokotvorni pouk s potrebnimi opazkami, predaval pri Tržiškem krožku, dne 10. febr. 1923 tov. Debeljak.

—s »Šolski odri in mladinske igre«, predaval pri Tržiškem krožku dne 10. februarja 1923 tov. Rojca.

—s Dr. Vilhelm Foersterjeva seksualna pedagogika, predavala pri Društvu učiteljev za Maribor dne 15. februarja 1923 g. tov. Ažmanova.

—s Kaj zahteva meščanska šola od učenca, ki prestopi iz ljudske v meščansko šolo, predaval pri Učiteljskem društvu za Svetolenartski okraj dne 7. febr. 1923 tov. ravn. mešč. š. Fr. Šegula.

—s »Dušeslovni poizkusi«, predaval pri Učiteljskem društvu za Svetolenartski okraj dne 7. februarja 1923. tov. Fr. Jakopec.

—s »K reformi zgodovinskega pouka na naših osnovnih šolah, predavala pri Učiteljskem društvu za šolski okraj Maribor dne 15. februarja 1923 tov. gđč. Lj. Poljančeva.

Naše narodno prosvetno delo.

ANKETA O NAŠEM NARODNO-PROSVETNEM DELU.

Razumljivo je, da se spričo razmer in borbe za obstanek ni »anketa« obnesla tako kakor bi se, če bi bilo učiteljstvo gmotno vsaj tako situirano da bi s svojo mesečno plačo lahko za prehrano sebe in svoje družine ves mesec izhajalo.

Prejeli smo na naš poziv razprave o sledečih temah:

Nekaj misli o podeželskih šolskih odrih. — Polja narodno-prosvetnega dela. — Lutke v šoli. — Narodno prosvetno delo učitelice ter »Društvo učiteljic«. — Učiteljica na vasi. — Čemu da naj se posveti vse učiteljstvo? — Vzgoja mladine. — O tečajih za odrasla dekleta. — Hvaležnost in plačilo naroda prosvetnim delavcem. — Nerazumevanje naroda do narodno-prosvetnih delavcev.

Malo je, ker je tudi malo kruha, ki nam ga reže država — kakor smo že rekli. Prepričani smo, da ima tudi na šolo to svoj vpliv.

Nekateri so prispevke še obljubili. V prihodnji številki pričnemo tudi s pričevaniami razprav. Onim, ki so prispevke poslali s podpisom, jim jih tudi tako pričujemo, druge brez podpisa. Tozadevno se bomo ozirali na izraženo željo.

Mnogo tem je ostalo neobdelanih in tudi referati o narodno-prosvetnem delu pri okrajnih učiteljskih društvih nam niso bili doposlani.

ORGANIZACIJA ŠOLSKIH ODROV.

(Iz referata tov. Rojca pri »Tržiškem krožku« Okr. učit. društva za Krško.)

Tov. Rojca je pri omenjenem krožku referiral o tej zelo aktualni temi. Njegov referat je bil sprejet s splošnim odobravanjem. Kot rezultat svojih razmotiranj je podal sledeče smernice za najnujnejše delo v tem pogledu:

Povdajal je, da bi ne smelo biti šole, ki bi ne bila v posesti primernega odra ter podal tudi načrt po katerem naj bi bili ti izdelani.

Predlagal je ustanovitev posebnega odseka za šolske odre (glej opombo spodaj) katerega naloga bi bila:

1. Dajati učiteljstvu nasvete pri gradnji šolskih odrov.

2. Gmotno podpirati šole, ki bi jim po lastnem prizadevanju ne bilo mogoče priti do svojega odra.

3. Zbirati mladinske igre, eventualno pridobiti pisatelje, če ne drugače z razpisom literarnih nagrad, za spisovanje dobrih šolarskih iger, to je iger, v katerih bi mogli nastopiti učenci individualno, kot otroci, a ne kot odrasli. Gotovo število prepisov teh iger bi moral imeti odsek vedno na razpolago, tako, da bi se jih mogla poslužiti vsaka šola, seveda proti odškodnini.

Odsek bi moral nadalje izvršiti načrte za različne izvedljive tipe šolskih odrov in kulis, preskrbeti predloge za slikarje gozdskih kulis, ki naj bi bile izdelane od kakega našega akademičnega slikarja in si sčasoma nabaviti igralno garderobo: kostume, lasulje in drugo, kar bi proti plačilu izposojeval.

Za omogočitev tega odseka pa je treba osnovati gotov denarni fond, v katerega bi moralo vsako šolsko vodstvo, ki bi priredilo kako predstavo, vplačati iz čistega dobička predstav in lastne založbe iger neko določeno vsoto.

Opomba: »Narodno prosvetni odsek pov. UJU« je bil ustanovljen v ta namen, da prevzame organizacijo vsega narodno-prosvetnega dela, torej tudi šolskih odrov. Odsek naj torej sam razpravlja, če bi ne kazalo v odseku samem ustanoviti poseben pododsek za to delovanje. Tudi ostane nim in okrajnim učiteljskim društvom samim odbrto vprašanje če se osnujejo enaki odseki, ki jih ima pover eništvu tudi pri okrajnih učiteljskih društvih.

Šolski odri in pevski zbori.

—po Otroški oder. Dolnja Lendava. Prekmurje. Dne 2. in 3. februarja so uprizorili učenci meščanske šole v Dolni Lendavi sprevoigro »V kraljestvu palčkov«. Starši in drugo občinstvo je z velikim zanimanjem pričakovalo to uprizoritev, tembolj, ker so skoraj vse priprave za igro vršili šolski otroci sami. Izdelovali so kape za palčke, obleko za kralja in Norčka opremili pod neprislilnim vodstvom učiteljev oder in prestol, napravili zlato posteljičo in darila za Anico, gobo in kobilo ter sulice za vratarja in stražnike. Celu suflerka je bila iz vrst učenk. Tudi pri šminkanu in toaleti so pomagali ter napisali tako okusno plakate za reklamo in jih primerno okrasili s predmeti iz omenjene igre. Tako so vsestransko in samotvorno urili svoje zmožnosti in s tem dali učiteljem dovolj prilike v opazovanje. Dasi so bile oba dneva zajedno s to predstavo tudi druge predpustne prireditve, je vendar igra donesla čistega dobička nad 800 Din ki je namenjen za potrebnost učencem.

—po Dne 11. februarja 1923 se je vršila pri Sv. Andražu v Slov. gor. predstava šolske mladine. Vse točke vzporeda so bile izvršene jako zadovoljivo. Od majhnih učencev je najbolj ugajal »Mali Jože«, od večjih oče v »Lažnjivi Mileni«. Trud je bil učiteljstvu in mladini slabo poplačan: navzočih je bilo samo okoli 60 oseb! Ni čudno! V nedeljo popoldne dograje večernice, pogreb, dve poroki, kar nasprotu e deloma krajevni navadi!

—po Velika Pirešca pri Žalcu. Na Svečnico so naši šolarji priredili prav lepo uspelo zabavico. Igrali so tri igre, in sicer: »Klepetavi Miček«, »Kaznovani šaljivci« in »Lažnjiva Milena«. Vmes so zapeli nekaj prav mičnih pesmic. Igralci so svoje uloge izborno rešili. Navzoči starši in drugi gledalci so se divili spretnosti in točnosti malih igralcev. Čeravno niso ti še nikoli videli nobene predstave. Splošna želja vseh je bila, da bi še večkrat kaj takega priredili. Gmotni uspeh je bil jako zadovoljiv in bi bil še večji, ako bi ne bilo zmanjkalo prostora. Čisti dobiček se porabi za izlet. Tako čaka naše

malčke še eno veselje. Nad gmotnim uspehom pa je ceniti moralni uspeh pri ljudstvu. Precej zasluge za dobro uspelo prireditev ima na naš podnačelnik krajnega šolskega sveta, g. Anton Golavšek, Preskrbeti in pripravil nam je oder, ne da bi za svoj trud zahteval niti najmanjše odškodnine. Izkazal se je prijatelja šole in mladine. Bog mu plačaj!

—po Šolski oder: Sv. Križ nad Mariborom. V nedeljo, dne 4. svečana je priredila naša šolska mladina prav dobro uspelo šolsko veselico s sledečim vzporedom: 1. Pozdravni govor, 2. Deklamacije: 1. a razred = Zimsko veselje, 2. b razred = Kdo sem. Najboljše vince za otroke. Palček skakalček. Ježevo potovanje. Domovina. 2. razred = Begunček. Znamenje. 3. Mladinska igra: »Sneguljičica«. 4. Petje: Večerno solnce. Kak lep zvonil pojejo. Zadovoljni kmetič. Gor čez jezero. Hej Slovani! Narodna himna. Deklamacije so bile zvezane s primernimi gestami in lepo naglašene. Pri igri je rešil vsak igralec svojo ulogo prav povoljno. Posebno mični so bili palčki v svojih bujnobarvnih krojih ter »Sneguljičica« s svojim ljubkim, nekako tihim glasom. Posamezni prizori v stanovanju palčkov so občinstvo jako zanimali. Prav ubrano in lepo je bilo tudi dvoglasno petje. Med odmorji je deklamiral dijak-domačin Aškerčev pesnitev »mejniki«, domači moški pevski zbor pa je zapel dve pesni, kar je celo prireditev še posebno oživilo. Obisk je bil v primeri s prejšnjimi prireditvami dosti boljši. Zato je uporabil šolski vodja to priliko ter je v svojem pozdravnem govoru obrazložil važnost skupnega delovanja šole in doma pri vzgoji šolske mladine. Govoril je o šolskem občisku, o potrebi lepil vzgledov izven šole, v primerenem čitvu za šolarje in o večjem zanimanju staršev za napredek njihove dece. (Najboljše sredstvo proti lenuharjem). Svoj govor, v katerem je primerjal šolo z drevesnico, je končal s pregovorom: Šola in dom sestriči sta dve, nobena brez druge hoditi ne sme! Poslušalci so bili s prireditvijo prav zadovoljni. Akoravno ni bilo določene vstopnine, se je nabralo za uboge šolarje 285 Din. Po igri so bili otroci pogoščeni s kavo in pecivom. 8 najrevnejših dečkov in 8 deklic na je bilo obdarovanih z obleko, 300 Din je imela šola sama. Dobila jih je za prodani krompir, katerega je nasadil ter obdeloval šol. voditelj lansko leto z večjimi šolarji med opoldanskimi odmori na nekem, poprei že več let neobdelovanem, sedaj za šolski vrt določenem zemljišču, 500 Din je darovala CMD moška podružnica Maribor, 300 Din pa je dal kraj. šol. ogleda dr. R. Pipuš. Ta denar se je deloma porabil za nabavo obleke, deloma pa za šolarsko knjižnico. Imenovanima darovateljema izreka šolsko vodstvo v imenu revnih šolarjev iskreno zahvalo!

Šolske ljudske knjižnice.

—pk Nameravamo ustanoviti v Od-rancih tudi ljudsko knjižnico v šoli, kar je nujno potrebno za mladino, ki zapusti šolske prostore. Prosimo vsa dobra srca, da bi prispevali s kakšno knjigo ali pa z bakšišom. Vse nam je dobrodošlo in že vnaprei prav lepa hvala!

Ljudska predavanja.

—pp Dva roditeljska večera. Na II. mestni deški osnov. šoli v Ljubljani sta se vršila dne 29. januarja in 21. februarja zopet dva roditeljska večera. Pri obeh je predaval tov. Alojzij Potočnik o »Zgodovini ljubljanskega mesta«. Izbral si je to temo z namenom privabiti čim večje število ljubljanskih roditeljev v šolo, ki so baje že »siti« večnih »vzgojnih pridig«, pa bi prišli na ta način obenem v stik z učitelji svojih otrok. Žal se je ta namera skoro popolnoma ponesrečila, zakaj udeležba je bila silno malenkostna: prvič 40 med temi tudi g. mestni šol. nadzornik tov. M. Hočevar, a drugič niti — 20 oseb! Vzlic temu je predavatelj podal svojo temo izredno temeljito in zanimivo, pojašnjeva predavanje s primernimi slikami in risbami na šolski tabli. — Kaj naj storimo odslej? Ali naj prenehamo z roditeljskimi sestanki? Mislím, da ne, saj imamo roditeljem povedati še mnogo, mnogo, zlasti v sedanji povojni dobi, le vabiti bi jih morali s posebnimi listki in ne samo ustno po učencih ter izbrati v ta namen primernejši čas, morda nedeljo popoldne ali popoldne, ker je na večer toliko drugih — zabav!

* To poročilo nam odpira zopet novo vprašanje za naš narod-prosvetni odsek pov. UJU, ker bo sigurno še več enakih slučajev.

Naša gospodarska organizacija.

—g Učiteljski zdraviliški dom v Rogaški Slatini, registrovana zadruga z neomejeno zavezo vabi na svoji III. redni občni zbor dne 19. marca 1923 ob 10. uri dopoldne v poslojpu mestne deške osnovne šole v Celju. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva o združnem poslovanju. 2. Poročilo načelstva o računskem zaključku leta 1922. 3. Poročilo nadzorstva o poslovanju in računskem zaključku. 4. Predlog načelstva o razdelitvi čistega dobička. 5. Volitev načelstva in nadzorstva. 6. Čitanje revizijskega poročila »Združne zveze«. 7. Slučajnosti. Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se vrši eno uro pozneje na istem prostoru in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki je po § 24. združnih pravil sklepčen ob vsakem številu združnikov. — Načelstvo.

Bilanca z dne 31. decembra 1922.

AKTIVA:

	Din p
1. Vrednost posestva	60.000.—
2. Vrednost inventarja	14.947.83
3. Naložen denar	4598.60
Nevzd. obresti istega	4.25
4.25	4.602.85
4. Delež »Združne Zveze«	50.—
5. Vrednostni papir	1000.—
6. Pošt. ček, račun	232.—
7. Gotovina 31. XII. 1922	100.—
Skupaj	80.932.68

PASIVA:

	Din p
1. Deleži	35.390.—
2. Izposojila	44.114.91
3. Zaostale obresti izposojil	456.—
4. Rezervni sklad:	
Stan e konc. l. 1921.	685.04
Vstopnina na l. 1922.	110.—
Iz čist. dob. l. 1921.	33.16
828.20	
5. Dobiček	143.57
Skupaj	80.932.68

Zadruga se lepo razvija. V 3. letu svojega obstanka je štela 137 združnikov s 166 deleži. V društvenem domu se je nastanilo v prvem letu nad 40 zdraviliških gostov, in sicer združniki: Augustinčič Rajko, Sv. Peter pri Mariboru, Cimperšek Leopold, Loka pri Zidanem mostu, Čander Davorin in Julka, Hofbauer Lojze, Hrastnik, Černež Anica, Cele, Gnuš Anton in Jerica z Dola p. Hrastniku, Jurko Vitko z Dola, Jankovič Franja, Zagorje ob Savi, Jankovič Petar, Vojnik, Majer Ivana, Dev. Mar. v Polju, Maurič Karel s soprogo, Gor. Radgona, Mesojevec Mirko, Ljutomer, Miklavčič Janja, Kranj, Oberman Josipina, Ribnica; pripadniki učiteljskega stanu: Mar. Bartolova, Ribnica, Marija Godec, Limbuš, Fr. Friedl, Sv. Jernej — Loče, Zvonko Predan, Majšperg, Roš Franjo, Celje, Roš Miloš, Hrastnik; iz drugih stanov: dekan Skubič, Ribnica, Vladko Krpan s soprogo, profesor, Mostar, Merčun Makso s soprogo davčni upravitelj, Murska Sobota, Vrhovnik Marija, Prevalje i. dr. — Načelstvo zadruga vabi cenj. učitelstvo k pristopu, da postane društveni dom čimprej nje popolna last in si šteje v prietno dolžnost, izreči Učiteljski tiskarni v Ljubljani za naklonjeno pripomoč v denarju, perilu itd., svojo najlepšo zahvalo.

—g Članarina in darila za Učiteljski konvikt. Vinko Lubič učitelj na Trebelnem pri Mokronogu daruje 9.50 Din — dvakrat poslano pristojbino za Učit. samopomoč — Učiteljskemu konviktu v Ljubljani. — Hvala!

—g Darila »Učiteljskemu konviktu« v Ljubljani. 7% obveznice državnega investicijskega posojila (s kuponi od meseca septembra 1922 dalje): Ljudmila Vizjak-Kovačeva, učiteljica v Velikem Podlogu, 1 à 100 Din; Ciril Vizjak, nadučitelj v Velikem Podlogu, 1 à 100 Din; Roza Pirkovičeva, učiteljica v Škocijanu pri Mokronogu, 1 à 100 Din; Ludovik Pirkovič, nadučitelj v Škocijanu pri Mokronogu, 1 à 100 Din; skupaj 4 obveznice à 100 Din in prej izkazanih 77 obveznic à 100 Din = 8100 Din. Srčna hvala!

—g Vabilo na redni občni zbor »Učiteljske gospodarske in kreditne zadruge v Celju«, r. z. z. o. z., ki se vrši v nedeljo, dne 4. marca 1923 popoldne ob 3. uri v okoliški šoli v Celju po sledečem dnevnem redu. 1. Poročilo načelstva o poslovanju zadruge v letu 1922. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Odobrenje računskega zaključka za leto 1922. 4. Volitev v načelstvo in nadzorstvo. 5. Slučajnosti. — Načelstvo.

YSAK JUGOSLOVAN MORA BITI ČLAN JUGOSLOVANSKE MATICE!

Iz naše stanovske organizacije.

Iz poverjeništvu UJU v Ljubljani.

III. seja ožjega sosveta UJU poverj. Ljubljana, dne 7. februarja 1923.

Navzoči člani ožjega sosveta. Kot gosti: član glav. odbora UJU v Beogradu g. Jovo Jovanović, šef kabineta ministra prosvete; viš. šol. nadzornik g. E. Gangl in okr. š. nadz. Pavel Fleré, urednik Popotnika.

1. Poverjenik Jelenc otvori sejo s pozdravom na navzoče, predvsem na prisotne goste. Pojasni namen današnje seje, ki je bila sklicana na željo v Ljubljani navzočega člana glavnega odbora UJU g. Jovo P. Jovanovića, ki bo podal informacije o tekočih zadevah.

2. Nato se izjavi poverjenik v imenu organizacije proti imenovanju podpredsednika viš. šol. sveta, ki se je izvršilo proti predlogu širjega in ožjega sosveta. Ta predlog se je sporočil pokrajinski upravi in centrali v Beogradu. Obžaluje, da se je imenovanje izvršilo proti soglasnemu sklepu 32 v seji širjega sosveta navzočih zastopnikov vseh okrajnih učiteljskih društev v Sloveniji. Izrecno naglašaja, da ne gre tukaj za osebo, ampak za omalovaževanje predlogov organizacije, dasiravno se je svoječasno ravno od strani najvišje prosvetne uprave naglašalo, da se ne bo ničesar ukrenilo brez organizacije, oziroma proti njej. — Sklene se objaviti tozadevno izjavo v našem stanovskem glasilu.

3. Na vlogo s strani UJU poverj. Ljubljana na centralo v Beogradu in na ministrstvo prosvete v zadevi **vpoklica slovenskega učitelja kot strokovnjaka v ministrstvo prosvete** in na vlogo v zadevi **stanarine in ogreva** izjavi navzoči član glav. odbora UJU tov. Jovo P. Jovanović: V principu je tako sedanjim ministrom prosvete za to, da bi prišel slovenski učitelj v ministrstvo, kakor bi bil, tako je uverjen, tudi vsak drugi. Težkoče so samo v formalnem oziru. Sistemiziranih je 6 referentskih mest, kjer se nameščajo taki osnovnošolski učitelji, ki imajo komisijsionalni zdravniški izvid glede nesposobnosti poučevanja v šoli. Tudi sicer je svaril pred nastopom referentskega mesta v ministrstvu, ker službujejo tamkaj referenti kot ukazni uradniki do polne službene dobe 40 let, dočim ima učitelstvo 32letno službeno dobo. Nasvetoval pa je, naj se izposluje slovenskemu učitelju v to potrebni dopust in se ga potem kot takega prideli v ministrstvo prosvete. — Sklene se, napraviti vlogo v tem zmislu na višji šolski svet.

V zadevi **stanarine in ogreva** je izrazil g. šef kabineta ministra prosvete svoje trdno prepričanje, da bo stvar za slovensko učitelstvo ugodno rešena, ker ima popolno zakonito podlago.

Istotako upa doseči tudi v zadevi **učiteljic ženskih ročnih del**. Naj mu pošljejo potom organizacije svoje zahteve in konkretne predloge.

Poverjenik Jelenc se zahvali g. šefu kabineta ministra prosvete za podane informacije in ga prosi, naj ohrani slovenskemu učitelstvu tudi nadalje svojo naklonjenost.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+§ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KONJIŠKI OKRAJ zboruje v četrtek, dne 8. marca t. l. ob pou 11. uri v deški šoli v Konjicah po sledečem vzporodu: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. »O šolstvu v Italiji«, poročila tov. Al. Bercé. 4. »O Ferialnem Savezu«, poročila tovarišica E. Lehmanova. 5. Vprašalna skrinjica. 6. Slučajnosti. Polnoštevilne udeležbe se zaneslivo pričakuje. Poročilo o občnem zboru v 8. št. »Uč. Tov.« se popravlja v toliko, da znaša članarina za leto 1923. 120 Din in ne 100 Din, kar je itak razvidno iz dostavka v oklepaju. — Odbor.

+§ ŠMARSKO - ROGAŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje v soboto, 10. marca ob 14. uri v Šmar. u. Poleg običajnih točk je na vzporodu predavanje tovariša Šumra: »Učiteljevo delo«. K polnoštevilni udeležbi vabi za odbor predsednik.

+§ DRUŠTVO UČITELJEV IN ŠOLSKIH PRIJATELJEV ZA OKRAJ LJUBLJANSKE OKOLICE ima svoj občni zbor dne 10. marca 1923 ob 9. uri v telovadnici I. mestne deške osnovne šole v Ljubljani na Ledini. Na dnevnem redu je poleg običajnih društvenih zadev predavanje gosp. vseučiliškega profesorja dr. Fr. Vebra o temi **»Moralno dobro in zlo«**. Na to zborovanje so vsi člani društva povabljeni in tudi gostje dobrodošli!

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MESTO PTUJ IN PTUJSKI ŠOLSKI OKRAJ zboruje v četrtek, dne 8. marca ob 10. uri v risalnici »Mladike« v Ptuj po sledečem dnevnem redu: 1. Zadnji zapisnik. 2. Poročilo predsednika. 3. »Samouprava otrok«, predava tov. F. Grögl. 4. Tov. Komac-Maćen: »Proste vaje za dečke«: teoret. obravnava snovi ter praktični nastop dečkov. 5. Slučajnosti. Samostojne predloge je izročiti pred zborovanjem predsedniku. Odsotnost je opraviti.

+§ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA CELJSKI OKRAJ zboruje v soboto, dne 10. marca t. l. ob 9. uri dopoldne v mestni osnovni šoli v Celju po sledečem vzporodu: 1. Zapisnik. 2. Doviši, stanovske in društvene zadeve. 3. Predlogi in slučajnosti. 4. Vprašalna skrinjica. 5. »O mladinskih kmetijskih klubih«, podava tajnik kmetijske družbe g. inž. Lah. 6. »Nekaj za zabavo in kratek čas«, podava tovariš Simon Petrovič. Vabljeni so k pristopu k našemu društvu tudi vse vpoklene učne osebe, bivaajoče v našem šolskem okraju. K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

ZBOROVANJE UČIT. DRUŠTVA V MARIBORU. Dne 15. februarja ob pol treh je bilo zborovanje v šoli — Cankarjeva ulica. — Ker je bilo isti dan dopoldne zborovanje okrajnega učiteljskega sveta v vsled utrujenosti marsikateri tovarišica morala opraviti. Vendar se je zborovanja udeležilo kakih 35 učiteljic. Predsednica društva je ga. Godec, tajnica ga. Zupančič. Čeprav je poročanje o društvenih sejah zadeva društvene tajnice, imamo vse udeležence pravico presojati društvo in nega delovanje, čigar članice smo. Saj to delovanje ne ostane tajno, ker je javno in smo dolžne o organizaciji obvestiti oddaljenke, ki silno žele medsebojne zveze. Tudi kolegi in predstojniki se zanimajo za naš razvoj. Predvsem se mora z zadovoljstvom in posebnim veseljem ugotoviti, da je znak napredka mariborskih učiteljic že to društvo samo. S težkocami se je borilo za svoj razvoj, a zdaj, ko obstoja, stoji na dobrem temelju. V predsednici ima zavedno, energično, agilno učiteljico, ki pozna kot izkušena učiteljica vso zgodovino stanovskih težkoč pa ima tudi dober vpogled v socialno stran slovenskega ženstva. To je posebno važno. V tajnici imamo marljivo sodelnico, ki se ne straši nobenega dela in žrtvuje svoj prosti čas organizaciji po najboljši moči. Enako zainteresirana za to društvo je ga. ravnateljica Stupca, njena ljubeznivost in resna umerenost osredotoči krog vse tovarišice, da se počutimo pri n. domače. V ge. Planinškovi se odkriva talent za javna vprašanja in ker je ona članica tudi ženskega izobraževalnega društva, nas bo dovodila vse tudi v to prepotrebno družbo dobrodelnosti in ženskega prava. Omenjene dame so bile pri zborovanju poleg g. Azmanove kot govornice zastopane. Mlajši naraščaj se ho v tako dobro urejenem društvu le izpopolnjeval do one stopnje, ki nam je potrebna. Zdj pa k poteku zborovanja. Predsednica prečita dopise. Da so nekatere tovarišice napovedale predavanje za to zborovanje in se pa nazadnje pismeno opravile (Ljubljancankel!) to je graje vredno. Vsaka tovarišica, ki se priklasi za predavanje, se sme reči, je v slučaju zadržanosti obvezna poslati vsaj pismen referat, da namestnica izpolni določeno delo. Toliko doslednosti se sme zahtevati. K dopisom je omeniti, da je seja sklenila po učiteljicah nabrati prispevke za Stritarja, ki se mu bodo kot denarna podpora za »Velikonočne piture iz domovine izročili. Učiteljice! Nabirajte! Prispevajte! — Pošillite zneske skupno po zaupnicah na društvo učiteljic v Maribor, (Cankarjeva cesta, deklška šola) ali v Ljubljano. — Nadalje se je nastavila zahvala srbskim učiteljicam za pomoč naši kolegini, ki živi v izvanrednih žalostnih razmerah. — Dopisom je sledil lep nagovor g. predsednice, v katerem nam je predložila lepe uspehe delovanja društva ljubljanskih učiteljic, ki je v svojem petindvajsetletnem boju za stanovske pravice imelo sijajne uspehe. N. pr. odpravo poučevanja ročnih del, odpravo celibata, prenehanje podučiteljic, enako nagrado za enako delo. Skupno se bomo potegovali učiteljice za zahtevo podelitev nadučiteljskih mest na mešanih šolah. Primera nekorrektnosti šolske oblasti: V Srbiji poučuje učiteljica Cveta, ki je stara okrog 50 let, pozna vse naše slovstvo, ima pedagogij na Dunaju absolviran, je visoko izobražena, a ji je predstojnik mlajš začetnik 28letni kolega. — Naj ima prednost oženjen učitelj z družino. — a so slučajji, ki sodijo v preudarek. — (Da pa nadučitelj izbira za svojo avtoriteto najnižji razred, kjer ni nič korekturn z zvezki, zanj nič priprave na pouk. — najnižje število učnih ur, najlažja disciplina. — to šolske oblasti dopuščajo. V razredu naj pokaže na višji stopnji, da je preglednik vseh podrejenih, ne od spodaj navzgor, ponižni učiteljici naj pa pusti, ki nima voditeljskega stranskega dohodka — ali za razredništvo ne vsaj višjega, da pri otrokih, ki so materinem srcu najbližji, opravi svoje poslanstvo. Delati v razredu je dolžnost nas vseh, a tudi sorazmerno. Zakaj se v takih slučajjih dodeli učiteljici še suplentura obolele kolegije, da ima tri šolska leta ali celo štiri, kar sedem ur na dan, nadučitelj pa do polovice manj dela v razredu. Komaj 25 otrok prvega razreda. So to redki slučajji, a se dogajajo in vredni so spomina. Večina nadučiteljic je itak častna, in dela pošteno na svojem mestu. Treba je pa tudi v izjemnih slučajjih, ki so daleč v hribih, pomagati, posvetiti. — Opomba poročevalke.) Gospa predsednica nas je v lepih besedah bodrila k skupnemu vztrajnemu delovanju. Uspeh se ne bo pokazal v enem letu, a uspeh bo rodil dober sad. Ko bomo čez leta nazaj gledale, bo stalo pred nami veliko delo izvršeno. — Tretja točka dnevnega reda je bilo predavanje g. tov. Azmanove. Izbrala si je za snov dr. Vilhelm Foersterjevo »Seksualpedagogiko«. To je bil nekaj posnetek omenjene knjige. Pošten v svojih nazorih gre v praksi predaleč. V debati so učiteljice postavile pri zborovanju kot možno izpeljavo samo to, kar so v svoji praksi že preizkusile in ukrepi se glase: Boj proti nenaravnosti naše mladine. — Strogo nadzorstvo po gledališčih in kinopredstavah. V ta namen se je nastavljal predlog stroge discipline, ki ima nadzorovati na rezerviranem sedežu sleherni večer mladino, ki se ima na poziv odstraniti od neprimernih predstav. Predlog se predloži učiteljskem in viš. šol. svetu po društveni tajnici. — Pregledovanje razglednic po

izložbah in zahteva odstranitev grdih slik. — Rokotvorni pouk ob šole prostem času za dečke in deklice. Delo je najuspešnejše sredstvo proti nemoralu. — Kontrola vseh knjig javnih knjižnic. — Stiki šole z domom osobito materinski večeri. — Gojenje vsega lepega po šolah, osobito etični in gospodinski pouk za učiteljska. — Patronaže. To so nedeljski sestanki odraslih deklet v enem lokalu, n. pr. v eni šoli, kjer pod nadzorstvom učiteljice in dobredelnih dam šivajo, pojo, imajo predavanja itd. V svrhu uspešne dosege teh ciljev, ki so edina rešitev mladine, naj vse učiteljice, pristopijo k ženskim izobraževalnim društvom, ker le v zvezi s tem društvom bomo učiteljice mogle uspešno delovati. — Konečno se je razpravljalo še o stanovanski mizeriji, ki je glaven vzrok nemoralnosti naše mladine. — To je rezultat zborovanja. Razvidno je, da je obstoj društva potreben za učiteljice, pa tudi za povzdig karitativnih naprav naše obmejne javnosti. Zeleti je le še konecno, (opomba poročevalke), da se društvenih zborovanj udeležujejo tudi tovarišice gospe redovnice, ki imajo iste dolžnosti kot me druge in so vedno deležne tudi vseh dobrot naše organizacije, naše prosvete in našega ženskega napredka in socialnega razvoja. — (Za prihodno sejo naj se zglaš druga poročevalka, da ne zajdemo v enoličnost.) — Marija Zalar.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

—lu Nekaj misli o podeželskih šolskih odrih. Vaš prispevek k anketi o narodno-prosvetnem delu je prav po našem okusu, zelo inciativen in bo posebno dobro služil »narodno-prosvetnemu odseku« pov. UJU za delovanje na tem polju. Vsi predlogi so izvedljivi. Veselilo bi nas, ako se oglašite v kakem drugem vprašanju. — Članki pridejo sedaj na vrsto v listu.

—lu F. K. — p. U. d. z. Sl. o.: Vaša notica nas je zelo razveselila. Teško je pisati vedno o istem vprašanju. Človek se izčrpa! Ja, če bi urednik ne imel poleg uredništva tudi reden pouk vsak dan in šolske službe, ko bi bil tako prost vsakdajnih skrbi, boja za obstanek, kakor to nekateri mislijo. Posebno oni, ki niso napisali niti ene notice, ki niso niti člani organizacije, se kaj radi spodbujajo ob list. Vsega, vse bode je list kriv. Zabavljalo o vsem čemu list ne piše. — Pišajo naj — in manj zabavljajo!

—lu M. M. v C.: Prejeli smo že prej enak dopis, zato smo tega izpustili.

—lu M. G. v I. Nikakor nima to vpliva glede dopisov. Hvala vam za poročilo! Naj bo za nami! O društvu učiteljic sem prejel že od druge strani poročilo in je že postavljeno. Drugič se prosim dometite glede poročila, ker se mi zdi Vaše mnogo boljše definirano glede sklepov in ukrepov. Pozdrav!

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

PRAVKAR JE IZŠLO:

Iv. Lésica, P. Lokovšek in dr. R. Molè: **PRVA SRBSKA ALI HRVATSKA ČITANKA**. Cena vezani knjigi 12 Din. Knjiga je izšla v drugem natisu.

Ivan Matičič: **NA KRVAVIH POLJANAH**. Trpljenje in strahote z bojnih pohodov bivšega slovenskega planinskega polka. Založila »Učiteljska tiskarna«. Elegantno vezana knjiga, s 25 slikami. Strani 270. Cena 32 Din.

Engelbert Gangl: **DRUGA ČITANKA**. Drugi del. (Drugo šolsko leto). Cena 14 Din vezani knjigi. Čitanka je izšla v drugem natisu.

NAROČAJTE V KNJIGARNI UČITELJSKE TISKARNE

LJUBLJANA, FRANČIŠKANSKA UL. 6.

УЧИТЕЛЬСКА ТИСКАРА

у Лубљани, Франчишканска улица 6

има своју властиту Творницу школских писанака свију врста и рисанке (цртанке). Израђује и писанке за округло писање. Захтевајте цене и узорке писанака! На захтев израђује за веће нарудбе и посебне насловне странице.

Учительска тискара прима нарудбе за тискање књига, брошура и тисканица свију врста у српском или хрватском језику — ћирилицом и латиницом.

Цене ниске! Рађња солидна!

Управо се тиска у српско-хрватском језику књига:

„Историја Срба, Хрвата и Словенаца“.

Уџбеник за ученике народних школа. Одобрен одлуком госп. Министра Просвете О. Н. Бр. 45. 659.

Израдио: **Јово П. Јовановић**, шеф кабинета Министра Просвете.

Књига ће изаћи наскоро у наклади Учительске тискаре у Лубљани.

Уведите у своје школе само писанке Учительске тискаре, захтевајте у трговинама (дућанима) само оне ствари, које произвађају наша сталешка господарска подухота!

Школе имају 10% попушта — трговци по договору.

Нарудбе прима: **УЧИТЕЛЬСКА ТИСКАРА, ЛУБЉАНА**, Франчишканска ул. 6.